

UITSPRAAK KLACHTENCOMMISSIE WVGZ
9 april 2024 (mondelinge uitspraak d.d. 28 maart 2024)

Klager: De heer XXXXXXXX, geboren op XXXXXXXX, verblijvend in de Vincent van Gogh Kliniek voor GGZ, XXXXXXXX, XXXXXXXX te XXXXXXXX in aanwezigheid van pvp dhr. XXXXXXXX

Aangeklaagden: De heer XXXXXXXX, psychiater/zorgverantwoordelijke
Zitting: 28 maart 2024

Klachtnummer: 24.031

---

1. De klacht

De klachtmelding betreft de aanzegging voor: Verplichte zorg ter uitvoering van de zorgmachtiging, in het bijzonder

- opname
- gedwongen toediening van medicatie IM
- beperking in de vrijheid het eigen leven in te richten (inname van de telefoon)
- beperken van de bewegingsvrijheid

2. De procedure

2.1. Bevoegdheid en ontvankelijkheid

De klachtencommissie (in het vervolg: de commissie) verklaart de klacht ontvankelijk als een klacht in de zin van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz).

2.2. Het verloop van de procedure

- Op 15 maart 2024 is klager overgeplaatst vanuit de XXXXXXXX naar de XXXXXXXX.
- Op 15 maart 2024 is het formulier 8:9 opgesteld met betrekking tot opname, beperken van de bewegingsvrijheid en toediening van medicatie.
- Op 17 maart 2024 is het formulier 8:9 opgesteld met betrekking het aanbrengen van beperkingen in de vrijheid het eigen leven in te richten (inname telefoon).
- Op 21 maart heeft de klachtencommissie het klachtformulier d.d. 20 maart 2024 van klager ontvangen en zijn aangeklaagde en de overige betrokkenen, zoals bedoeld in artikel 5 van het klachtenreglement, van de klachten van klager in kennis gesteld en zijn uitnodigingen verzonden voor een bemiddelingsgesprek op 26 maart 2024.
- Het bemiddelingsgesprek is door de pvp mevrouw XXXXXXXX op 22 maart afgezegd. De voorkeur ging uit naar een zitting van de klachtencommissie.
- Op 25 en 26 maart 2024 zijn handgeschreven aanvullingen op de klacht ontvangen van klager.
- De schriftelijke uitnodigingen voor de hoorzitting zijn verzonden op 26 maart 2024. De commissie heeft aangeklaagde verzocht een schriftelijke reactie op de klachten in te dienen.
- De commissie heeft op 28 maart 2024 een schriftelijke reactie ontvangen van aangeklaagde en van pvp de heer XXXXXXXX, welke zijn verzonden aan klager en de pvp resp. aan aangeklaagde.
- De hoorzitting heeft op 28 maart 2024 plaatsgevonden. Diezelfde dag is de beslissing aan klager, aangeklaagde en de pvp telefonisch en voor zover mogelijk per e-mail meegedeeld.

3. De feiten – voor zover van belang

Klager heeft een zorgmachtiging, uitgesproken door de Rechtbank Limburg op 1 maart 2024 en geldend tot en met uiterlijk 1 september 2024. In de zorgmachtiging is opgenomen: het toedienen van medicatie ter behandeling van een psychische stoornis, het beperken van de bewegingsvrijheid bij opname, het aanbrengen van beperkingen het eigen leven in te richten, het opnemen in een accommodatie wanneer er sprake is van ernstige ontregeling.

Klager is bekend met een schizoaffectieve stoornis van het bipolaire type en kwam op de XXXXXXXX naar aanleiding van een manisch psychotische ontregeling. De psychotische perioden kenmerken zich door grootheidswanen en erotomane wanen met ontremd en grensoverschrijdend gedrag. Er is kort tevoren (van 18 januari tot 5 februari 2024) sprake geweest van een gedwongen opname in verband met dezelfde gedragingen. Klager is herhaaldelijk opgenomen binnen Vincent van Gogh en twee maal gedetineerd geweest vanwege stalking.

Klager is het niet eens met de diagnose en de verplichte zorg.

De a(n)ios heeft zich op 15 maart 2024 op de hoogte gesteld van de gezondheidstoestand van klager en hem onderzocht (evenals de dienstdoende psychiater en zorgverantwoordelijke dhr. XXXXXXXX). Vastgesteld is dat klager wilsonbekwaam is tot het maken van een weloverwogen keuze betreffende deze situatie. De verplichte zorg (opname, beperken van de bewegingsvrijheid en toediening van medicatie) is 15 maart 2024 ingegaan. De beslissing is op schrift gesteld en voorzien van een schriftelijke motivering. Klager is 15 maart 2024 schriftelijk in kennis gesteld van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiënten vertrouwenspersoon en de familievertrouwenspersoon.

De a(n)ios heeft zich op 17 maart 2024 op de hoogte gesteld van de gezondheidstoestand van klager en hem onderzocht (evenals de dienstdoende psychiater XXXXXXXX). Vastgesteld is dat klager wilsonbekwaam is tot het maken van een weloverwogen keuze betreffende deze situatie. De verplichte zorg (het aanbrengen van beperkingen in de vrijheid het eigen leven in te richten (inname van de telefoon) is 17 maart 2024 ingegaan. De beslissing is op schrift gesteld en voorzien van een schriftelijke motivering. Klager is 17 maart 2024 schriftelijk in kennis gesteld van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiënten vertrouwenspersoon en de familievertrouwenspersoon.

4. Standpunt klager

1. Opname

Klager stelt dat er overhaast besloten is tot een opname zonder naar hem te luisteren. Er is niet gekeken naar alternatieven zoals het Herstelhuis.

Klager zegt dat er geen sprake is van een stoornis, daarnaar is onvoldoende onderzoek gedaan. De vraag is of de in het verleden gestelde diagnose nog steeds geldend is. De diagnose is onvoldoende aan hem uitgelegd. Ook naar de feiten is onvoldoende onderzoek gedaan. Het betreft aannames. Zo vertelt hij iets over twee dames en er wordt direct vanuit gegaan dat er sprake is van een waan.

Er is ook geen sprake van stoornis gerelateerd nadeel. Er is geen nadeel in het contact leggen met een persoon. Als die dat niet wil neemt klager geen contact op.

2. Toedienen van medicatie

Toediening van medicatie is niet proportioneel omdat hij zich slechter voelt met de voorgeschreven medicatie door de bijwerkingen. Medicatie is ook niet nodig. Hij is wel bereid een ander middel in geringere dosering in tabletvorm te nemen. Ter zitting geeft klager aan geen depot te willen.

3. Inname telefoon

Klager was bereid afspraken daarover te maken en een volledige beperking was niet nodig. Inmiddels is de beperking deels opgeheven. Klager stelt dat het hem rust geeft om vrienden te bellen. Hij zegt wel 1 keer te vaak met de politie gebeld te hebben, toen werd zijn telefoon ingenomen.

4. Beperking bewegingsvrijheid

Klager was bereid afspraken daarover te maken en een volledige beperking was niet nodig. Hij heeft juist behoefte aan veel beweging in de buitenlucht om zijn energie kwijt te kunnen. Inmiddels is de beperking deels opgeheven.

5. Standpunt aangeklaagde

Klager is bekend met een schizoaffectieve stoornis van het bipolaire type. Toen hij op de XXXXXXXX kwam was er sprake van een manisch psychotische ontregeling. De psychotische perioden kenmerken zich door groothedswanen en erotomane wanen met ontremd en grensoverschrijdend gedrag. Kort tevoren was hij onder vergelijkbare omstandigheden opgenomen, waarbij hij werd overgeplaatst naar de XXXXXXXX in verband met gedragsproblemen en overlast op de afdeling en ontremd en arrogant gedrag naar medepatiënten en verpleging. Ook nu liet klager zich moeilijk begrenzen en viel hij patiënten lastig. Hetgeen nu geconstateerd is komt overeen met de diagnose en de kenmerken van de terugkerende manisch psychotische episoden (grootheids- en erotomane wanen met ontremd en grensoverschrijdend gedrag). Daarbij is het risico aanwezig dat klager vrouwen lastig valt. Daarvoor is hij herhaaldelijk opgenomen bij Vincent van Gogh en is hij twee maal gedetineerd geweest wegens stalking. Nu bij deze opname wederom sprake is van een manische en psychotische ontregeling, evenals bij de recente opname, hoeft geen nader onderzoek te worden gedaan en is er geen reden voor uitgebreide aanvullende diagnostiek.

Er moest ingegrepen worden, klager zag geen noodzaak tot behandeling en wilde het met kruiden en theetjes oplossen. De mevrouw voelde zich lastiggevalen en heeft de politie erbij gehaald. Er waren duidelijk signalen dat klager moest stoppen, maar desondanks ging hij de betreffende mevrouw opzoeken, naar een korfbalwedstrijd waar hij normaal niet kwam, de straat schoonmaken, alles om de betreffende mevrouw te treffen. Klager is voor stalking meerdere malen gedetineerd geweest. Klager was fel en boos en zag niet wat zijn gedrag met anderen deed. Er was geen andere optie dan klager opnemen, gelet op het ernstig nadeel.

Aangeklaagde ziet geen andere optie dan een depot omdat er sprake is van recidiverende manische ontregelingen waarvoor antipsychotica nodig zijn. Hetgeen door klager is voorgesteld is onvoldoende. Klager ziet de zin van medicatie niet in en is niet therapietrouw, hij verlaagt de dosering. Aangeklaagde heeft er geen vertrouwen in dat er duurzame verbetering te verwachten is op die manier. Op dit moment gebruikt klager paliperidon 9 mg en lorazepam, en is de situatie verbeterd.

Voor wat betreft de telefoon: Het ernstig nadeel waarvoor klager is opgenomen is het voorkomen van stalking. Klager belde een paar dagen geleden nog naar de politie en naar de heer XXXXXXXX (werkgever van de betreffende mevrouw), die hij betichtte van grensoverschrijdend gedrag. Er waren veel signalen dat klager zijn telefoon gebruikte om mensen lastig te vallen en bij herhaling zijn verhaal te vertellen. Hem afremmen accepteerde hij niet. Ter voorkoming van strafbare feiten moest verplichte zorg worden ingezet. Zodra de situatie verbetert zal hij meer vrijheden krijgen.

Datzelfde geldt voor de opgelegde beperking in de bewegingsvrijheid. Ook die vrijheden zullen worden uitgebreid zodra de situatie het toelaat.

De verplichte zorg is proportioneel en doelmatig. De medicatie heeft eerder gewerkt en is over het algemeen een veilig middel. Omdat potentiële bijwerkingen in de kliniek zijn geobserveerd en niet objectief zijn waargenomen wordt het gebruik van de voorgeschreven medicatie veilig ingeschat.

6. Overwegingen van de Klachtencommissie

Gelet op de ingebrachte stukken en wat ter zitting is besproken komt de commissie tot de volgende overwegingen.

De commissie heeft bij de klachten de rechtmatigheid van de verplichte zorg ter uitvoering van de door de rechter op 1 maart 2024 toegewezen zorgmachtiging en de daarbij vastgestelde vormen van verplichte zorg te beoordelen.

Artikel 8:9 Wvvgz bepaalt dat de zorgverantwoordelijke ter uitvoering van de crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet neemt, dan nadat hij:

- a. zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene,
- b. met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd, en
- c. voor zover hij geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer-directeur.

Allereerst en meer in het algemeen overweegt de commissie dat verplichte zorg bij psychiatrische patiënten een ernstige inbreuk is op hun persoonlijke levenssfeer en/of lichamelijke integriteit. Deze inbreuk dient dan ook met de nodige waarborgen omkleed te zijn. Daarom worden er op zowel juridisch als medisch gebied eisen gesteld aan het mogen toepassen van verplichte zorg. Op juridisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de gronden van de Wvvgz en aan vormvoorschriften als vastlegging van het zorgplan en het uitreiken van een voldoende gemotiveerde schriftelijke kennisgeving van de verplichte zorg.

Verplichte zorg is een ultimum remedium. Als verplichte zorg noodzakelijk is, moet gekozen worden voor de minst ingrijpende vorm en zo kort mogelijk. Verplichte zorg moet voldoen aan de uitgangspunten van subsidiariteit, proportionaliteit, doelmatigheid en zorgvuldigheid.

De commissie overweegt dat uit de beslissingsbrief van 15 en 17 maart 2024 blijkt, dat klager door aangeklaagde gediagnosticeerd is met een psychotische stoornis.

7. Oordeel commissie

De commissie stelt vast dat klager is gediagnosticeerd met een psychische stoornis te weten een schizoaffectieve stoornis van het bipolaire type. Hij kwam op de XXXXXXXX naar aanleiding van een manisch psychotische ontregeling. De psychotische perioden kenmerken zich door grootheidswanen en erotomane wanen met ontremd en grensoverschrijdend gedrag. Er is kort tevoren (van 18 januari tot 5 februari 2024) sprake geweest van een gedwongen opname in verband met dezelfde problemen. Klager is herhaaldelijk opgenomen binnen Vincent van Gogh en twee maal gedetineerd geweest vanwege stalking.

Klager heeft navolgende klachten over de navolgende vormen van de verplichte zorg:

- opname
- gedwongen toediening van medicatie
- beperking in de vrijheid het eigen leven in te richten (inname van de telefoon)
- beperken van bewegingsvrijheid

De commissie heeft vastgesteld dat deze vormen als verplichte zorg onderdeel uitmaken van de maatregelen, die volgens de beschikking tot verlening van de zorgmachtiging van de rechtbank d.d. 1 maart 2024 genomen kunnen worden door de zorgverantwoordelijke ter voorkoming of afwending van ernstig nadeel.

De Wvvggz stelt in artikel 8:9 aan een besluit tot uitvoering van de verplichte zorg een aantal zorgvuldigheidseisen. In onderhavige situatie is de commissie gebleken dat het besluit ex. artikel 8:9 Wvvggz door de zorgverantwoordelijke is genomen en dat hij zich daarbij op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidssituatie van klager. Het bestreden besluit is verder op schrift gesteld voorzien van de nodige argumentatie. Klager is ook (namens de geneesheer-directeur) op de hoogte gesteld van zijn recht om te klagen en om zich te laten bijstaan door de patiëntenvertrouwenspersoon.

Tevens is zijn wilsbekwaamheid getoetst en dit is vastgelegd in het schriftelijk besluit en in het patiëntendossier. Geoordeeld is dat hij wilsonbekwaam is tot het maken van een weloverwogen keuze betreffende deze situatie.

De commissie overweegt dat aan alle eisen die artikel 8:9 Wvvggz stelt aan een besluit tot uitvoering is voldaan bij de bestreden besluiten van 15 en 17 maart 2024.

De commissie toetst de voorgestelde verplichte zorg tevens aan de vereisten van doelmatigheid (heeft de behandeling zin), proportionaliteit (staat het belang van behandelen in verhouding tot de dwang) en subsidiariteit (zijn er alternatieven).

De commissie acht het verder van belang dat de verplichte zorg ten doel heeft het bevorderen van duurzame deelname van klager aan het maatschappelijke leven vanuit een positie van zo veel mogelijk zelfstandig functioneren, zonder daarbij ernstig nadeel voor zichzelf en/of derden te veroorzaken.

De commissie overweegt ten aanzien van de doelmatigheid dat van de voorgestelde verplichte zorg bij klager eerder positief effect had. Er is voldaan aan de eisen van proportionaliteit, nu bij het niet innemen van medicatie en uitblijven van opname de psychotische ontregeling zal voortbestaan met het risico op ernstig nadeel voor klager zelf (in het verleden heeft zijn gedrag tot detentie geleid, hetgeen moet worden voorkomen) en zijn omgeving (strafbare feiten).

Op grond van het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de voorgestelde verplichte zorg doelmatig en proportioneel is en dat aan het subsidiariteitsbeginsel is voldaan.

Ten aanzien van de inname van de telefoon en beperking van de bewegingsvrijheid geldt eveneens dat voldoende is aangetoond dat ernstig nadeel alleen op deze wijze voorkomen kan worden.

De commissie is van oordeel dat behandelaren zich voldoende hebben ingespannen om de toepassing van verplichte zorg te voorkomen en meent dat aan de eisen van doelmatigheid, proportionaliteit en subsidiariteit is voldaan.

De commissie overweegt verder dat over bedoelde verplichte zorg in overeenstemming met artikel 8:9 Wvvggz zoveel mogelijk dient te worden overlegd met de patiënt en overeenstemming met de patiënt dient te worden bereikt.

De commissie overweegt dat uit de stukken en de verklaringen ter zitting blijkt dat er veel pogingen zijn ondernomen om tot samenwerking met klager te komen en de toepassing van verplichte zorg te voorkomen.

Gelet op het bovenstaande is tevens aan het vereiste van zorgvuldigheid voldaan.

De verplichte zorg heeft ten doel het bevorderen van duurzame deelname van klager aan het maatschappelijke leven vanuit een positie van zo veel mogelijk zelfstandig functioneren, zonder daarbij ernstig nadeel voor zichzelf en/of derden te veroorzaken. De commissie meent dat de kansen op een duurzame deelname aan het maatschappelijk leven zullen toenemen indien de medicatie effect zal hebben.

De commissie komt tot de conclusie dat de beslissing van aangeklaagde om tot verplichte zorg over te gaan voldoet aan de criteria van doelmatigheid, proportionaliteit, subsidiariteit en zorgvuldigheid en dat daarom aan het gestelde criterium in artikel 8:9 Wvvgz is voldaan.

De commissie verklaart de klachten voor wat betreft de verplichte zorg op grond van artikel 8:9 Wvvgz als hiervoor genoemd **ongegrond**.

8. Beslissing

De commissie komt tot de conclusie dat de beslissing van aangeklaagde om tot verplichte zorg over te gaan voldoet aan de criteria van doelmatigheid, proportionaliteit, subsidiariteit en zorgvuldigheid en dat daarom aan het gestelde criterium in art. 8:9 van WvGGZ is voldaan. De commissie verklaart de klacht voor wat betreft de verplichte zorg

- opname: ongegrond
- gedwongen toediening van depot medicatie: ongegrond
- beperking in de vrijheid het eigen leven in te richten (inname van de telefoon): ongegrond
- beperken van bewegingsvrijheid, op grond van art. 8: 9 WvGGZ : ongegrond.

Deze beslissing is genomen door:

Mw. XXXXXXXXX, vicevoorzitter

Dhr. XXXXXXXXX, psychiater en lid van de klachtencommissie

Dhr. XXXXXXXXX, lid van de klachtencommissie

In aanwezigheid van mw. XXXXXXXXX, ambtelijk secretaris Vincent van Gogh (maakt geen deel uit van de commissie)

Ondertekening:

Beroepsmogelijkheden

De commissie wijst klager en de zorgaanbieder op de mogelijkheid dat zij op grond van artikel 10:7 Wvvgz binnen zes weken na het bekend maken van deze uitspraak de rechter om een beslissing over de klacht kunnen verzoeken. Dit kunnen zij doen door zelf rechtstreeks een verzoekschrift in te dienen.

Zij kunnen hierbij een verzoek tot schadevergoeding (doen) indienen.

Deze uitspraak zal in kopie worden gestuurd naar:

- *Dhr. XXXXXXXXX, klager,*
- *Dhr. XXXXXXXXX, patiëntenvertrouwenspersoon,*
- *Mevr. Mr. XXXXXXXXX, advocaat van klager,*
- *Dhr. XXXXXXXXX, aangeklaagde,*
- *Raad van Bestuur Vincent van Gogh,*
- *Dhr. XXXXXXXXX, Geneesheer-directeur,*
- *Directie Vincent van Gogh,*
- *Mw. Mr XXXXXXXXX, voorzitter klachtencommissie,*
- *Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd.*